

MÁSOKÉRTEGYÜTT

Gemeinsam für andere

2021

69. évfolyam, 5. (888.) szám

ISSN 1026-2156

V. szám

V Á R U N K !

GemeindebriefDruckerei.de

K E D V E S O L V A S Ó K !

Újra várunk és készülünk az idei adventben is!
Várjuk Megváltónk születésének ünnepét annak minden ajándékával.

Karácsonyaink ünneplésével és adventtel is szorosan összekapcsolódnak hagyományaink.
Legfőképpen gyermekeink csillogó szeme árulja el ezek csodálatosságát és fontosságát, hiszen számukra az óhajtott ajándékot a *Mikulás*, az *Angyal* vagy a *Jézuska* hozza.

Idei adventi számunkban így e három ünnepi hagyomány köré gyűjtöttük írásainkat.
Wagner Szilárd, lelkész megismerteti velünk Myra város püspökének, Miklósnak történetét evangélikus szemmel, míg Páll Csilla, művészettörténész a

három legfőbb hírnököt, a három arkangyalt mutatja be nekünk.

A karácsonyok „Jézuska várás“- népi hagyományairól pedig Tóth Zsuzsanna Napsugár néprajzkutató írásából kaphatunk ízelítőt.

Az ajándékokat felnőttként gyermekeink, szeretneink számára tiszta szívvel készítjük elő.
Az első karácsonnyal Mennyei Atyánk legnagyobb ajándékát fogadhatta az egész világ!
Gyermek született: Immanuel, ami annyit jelent, hogy „velünk az Isten!“

Istentől áldott karácsonyi ünnepet kívánok!

A szerkesztő

K Ö Z E L E D I K M E G V Á L T Á S O T O K . . . (?)

Karácsony ünnepe már kopogtat az ajtón, csakúgy mint minden évben. Jót tesznek nekünk ezek az ismétlődő ünnepek, hiszen egy olyan ritmust adnak az életünknek, amelyet a hétköznapijainkban - azok ilyen-olyan rendszeressége ellenére - nem nagyon találunk meg. Így az ünnep küszöbén nem hittük volna, hogy nem csak maga az ünnep lesz a továbbiakban is visszatérő eleme a mindennapoknak, hanem azok a korlátozások és félelmek is, amelyek most már másodsor szólnak bele ter-

veinkbe és talán évtizedek óta változatlanul gyakorolt szokásainkba.

Az a tapasztalatom, hogy a szokatlan, nehéz helyzetek megoldása során vagy egy spontán ötlet hozza meg a - sokszor bizonytalan - sikert, vagy a tudatos, hosszabb felkészülés és alapos átgondolás. Az adventi időszak számunkra az utóbbira is megadja a lehetőséget, különösen akkor, ha erre magunknak is igényünk van és rászánjuk a szükséges időt.

A karácsonyt megelőző időszak gazdag tartalmából most egyetlen elemet szeretnék kiemelni: december 6-át, azaz a Mikulás-ünnepet. Nem elsősorban azért teszem ezt, mert ez a nap gyermeket és felnőttet egyaránt foglalkoztat és többnyire meg is dolgoztat. Sokkal inkább azért, mert bár mindannyiunkat gyermekkorunktól kezdve elkísér az ajándékok, illetve magával a Mikulással való találkozás élménye, mégis sokféle elképzelés él a fejünkben az ünnep eredetéről és lényegéről. Ez persze részben érthető is... Gyermekkoromat magam is a rendszerváltás előtti Magyarország körülményei között és iskolarendszerében töltöttem, ahol a Mikulás

helyett érthető ideológiai okokból a Télapó volt a támogatott decemberi vendég az iskolában és a legtöbb családnál is; a Mikulást legfeljebb csak megtűrték a rendszer jobb sorsra érdemes ideológusai. E hozzáállás természetes következménye lett aztán, hogy a két alak keveredett egymással, és a rendszerváltástól kezdve egyre gyakrabban jelentek meg közösségeinkben a Mikulások télapó ruhában. Aki azt gondolja, hogy ez a félreértés ma már a múlté, annak azt javaslom, hogy próbáljon az interneten Mikulás jelmezt keresni. Látni fogja, hogy a legtöbb találat e név alatt Télapó jelmez lesz.

Mivel az ünnep mind eredetében mind tartalmában szorosan kötődik a kereszténységhez, fontos feladatunk, hogy legalább mi tudjuk és továbbadjuk azt, amit a Mikulásról, azaz az ókori Miklós püspökről tudhatunk. Éppen ezért örömmel idézem Gáncs Péter közelmúltban megjelent írásából a következő részletet:

„Miklós a hagyomány szerint a 3. században született a kis-ázsiai Patarában, gazdag kereskedőcsaládban. Szüleit kiskorában elveszítette,

nevelte föl, és ő ismertette meg a kereszténységgel. Megtérése után jótékony célokra osztogatta szét örökségét, a hívők pedig égi jelre választották meg a törökországi Myra városának püspökévé. Diocletianus és Galerius császár keresztényüldözése idején börtönbe került, de életben maradt.

Részt vett a 325-ben tartott niceai zsinaton. Ugyan nem igazán illik megszokott Mikulás-képünkbe, de egyes feljegyzések szerint a Jézus Istennel való egylényegűségéről szóló hitvita hevében Miklós állítólag felpozította vitapartnerét, Ariust, aki szembefordult a szentháromságtannal... Persze az emberek tiszteletét nem ezzel a kissé csattanós teológiai érveléssel vívta ki, hanem legendás jótetteivel. Emiatt már életében szentnek tartották. A római katolikus és az ortodox egyház ma is szentként tekint rá, aki többek között a tengerészek, a kereskedők, a gyógyszerészek, a gyermekek és általában minden, nehéz körülmények között élő ember védőszentje.

Ami mindezeknél fontosabb, és ami a lényeg: Szent Miklós Jézus Krisztus hűséges tanítványa volt. A Mestertől tanulta ugyanis, hogy az igazi jótékony-ság nem magamutogató reklámtevékenység. Jézus a Hegyi beszédben így tanít erről: „...ne tudja a bal kezéd, mit tesz a jobb, hogy adakozásod rejtve maradjon; és majd a te Atyád, aki látja a rejtett dolgokat, megjutalmaz téged.” (Mt 6,3-4) Miklós legismertebb segítő akciója, amikor egymás után három alkalommal titokban, az éj leple alatt dobott be pénzadományt a nyitott ablakon, illetve a kéményen át egy házba. Ilyen módon mentette meg az ott lakó három lányt attól a fenyegető veszélytől, hogy apjuk a nagy nyomor miatti kényszerhelyzetében eladja őket prostituáltaknak.“ (evangelikus.hu/hireink/publicisztika/nemeseffigura-hanem-jezus-tanitvany)

A tanulságos és megragadó életrajz egy mentalitást is tükröz. Azét a Krisztus-tanítványt, aki nem csak elméleti ismereteket, esetleg személyes élményeket

szerezett a Megváltó Krisztusról, hanem azt az életszemléletet gyakorolta, amelyet az Újszövetségben maga Jézus Krisztus mutatott be tanítványai számára, és amelyet maga is gyakorolt földi élete során. Ezért jogos Gáncs Péter kérdése is: „Vajon hogyan válhatnánk Szent Miklós nyomán mai Jézus-tanítványokká? Miként lehetünk a szó biblikus, evangéliumi értelemben „Mikulások” a 21. században?”

Itt egy gondolat erejéig vissza is térnék a bevezető gondolathoz, amely a közelgő ünnepünk jelenlegi körülményeiről szól. Nem átlagos karácsonyt várunk ugyanis, hanem egy olyan időszakot, amelyben a külső állapotok nemhogy nem segítik, hanem inkább nehezítik az ünnep szokásaink szerinti megélését. Talán könnyebb lesz ez azoknak, akik világosan tudják, hogy a karácsony Krisztus-ünnep, és akik éppen ezért idén is hálát tudnak majd adni a földre érkezett Krisztusnak a családjáért, amelyben élhetnek, a közösségért, az együtt átélt örömeikért és az elszenvedett veszteségekért egyaránt. Nekünk is fáj persze, ha esetleg most nem látogathatjuk meg családjunk néhány tőlünk messzebb élő tagját; ha az elmúlt évben búcsút kellett vennünk egy-egy szeretettünkől, vagy ha az eltérő, a valóságnak inkább kevésbé mint többé megfelelő nézetek éket vertek kollégák, szomszédok, barátok és családtagok közé. De valami számunkra mindig megmarad. Mindig megajándékozottak maradunk, mert Isten legnagyobb ajándéka a világ számára: a karácsonykor megszületett Jézus Krisztus mindannyiunknak szól és mindannyiunkat egyesíteni szeretne az evangéliumot hallgatók és cselekvők közösségében, azaz a keresztény gyülekezetben. Ide szól a hívás karácsonykor is mindenki számára!

Áldott ünnepet kívánva szeretettel:

Wagner Szilárd, lelkész

A D V E N T R E A Z A N G Y A L O K R Ó L

Karácsony előtt egyre több díszangyalkával találkozunk a karácsonyi piacokon, a kirakatokban és képeken. De kik is ezek a szellemlények, akiket a kereszténység több alakban és funkcióban ismer?

Az *angyalok*, (görögül *angelosz*), azok a küldött hírnökök, akikkel az Ó- és Újtestamentumban többször találkozunk. Az Ószövetségben Isten udvartartásának tagjai, akik trónusát tartják, dicsőségét éneklik, országának bejáratát őrzik. Miután kezdetek óta szabad akarattal rendelkeznek, néhányan Isten ellen fordultak, így ördögökké, gonosz démonokká váltak, akik az embert is bűnre csábítják vagy akár „megszállják”. Az *ördögűzés* fogalma mindnyájunk számára ismert, hiszen a zsidó és a keresztény vallásban egyaránt fontos rituálénak számított. Jézus viszont átruházta tanítványaira a gonosz *sátán* feletti hatalmat, (aki még őt magát is megkísértette), hogy nevében üzzék ki az ördögöt, illetve a gonoszságot az emberekből. (Lk 10,17)

Luther az egyik asztali beszélgetésében, 1530-ban, így szólt az angyalokról: „Az angyalok közel vannak hozzánk és a teremtményekhez, akiket Isten parancsára őriznek és vigyáznak, nehogy az ördög meggyötörje vagy megölje őket; ugyanakkor látják Isten arcát, és ott állnak előtte. Így tehát ha az ördög ártani akar nekünk, a kedves szent angyal ellene szegül, és elhárítja, mert az angyalnak hosszú a keze: még ha Isten színe elvált vagy a nap

közelében van is, akkor is a mi ügyeinkben, amely ránk vannak mérve, ott lehet szorosan a közelünkbe. „

A jó- és a gonosz szellemek hatalmi harca a három közismert fő, vagy arkangyal történetében is részben fellelhető. Híres képzőművészeti alkotásokon láthatjuk **Gábriel, Rafael és Mihály** - cselekedeteit a földön és a túlvilágon.

Gábriel Arkangyal (héberül: „Isten ereje”) nem csak az Ótestamentumban, Dániel könyvében, jövendöl a babiloni fogság időtartamáról, de még a Koránban is szerepel, mint mennyei *hírnök* aki Mohammednek sugallja új tanait. Lukács evangélistánál olvashatjuk, hogy ő adta hírül Zakariásnak, Keresztelő János valamint Názáretben Máriának Jézus születését.

A Siénai templom számára készült gótikus oltárképén (részlet) a szárnyain belibbenő Gábriel, alázatos testtartásban köszönti a díszes trónszékben olvasó és megriadt Máriát. Az angyal, kezében és fején koszorúként zöld levelekkel teli ágakat visel. Mária előtt egy padlózásában liliumok jelzik szüzességét. Az angyal szavai arany háttéren, szalagként futnak végig szájától Máriáig:

„AVE GRATIA PLENA DOMINUS TECUM”
Mária szemérmesen maga elé vonva kék köpenyét és félrehajtott fejjel hallgatja a mennyei hírnök jövendölését. Mindkettőjük felett, a díszes faragott csúcsívben a Szentlélek lebeg galamb alakban, számos *kerubbal* körülveve.

A kerubok azok a mennyei angyal-lények, akik a Szentírás szerint, Istenhez legközelebb állnak és akik a kezdetekben az édenkertet őrizték.

Ezen a képen a görögkeleti ikonfestészethez hasonlóan, csoportosan megjelenő, test nélküli, több szárnyal lebegő, csupa arcból álló alakoknak ábrázolták őket. Az olasz gótikát erősen befolyásolta a görögkeleti (bizánci) keresztény festészet stílusa. Gábrielt, ezután is, az olasz festményeken mindig fiatal és lányos vonásokkal ábrázolták. Egyháztörténeti attribútuma a lilium, a megemelt mutatóujja, néha egy kürt vagy egy papírtekercs.

Érdekességként megjegyzem, hogy Budapesten, a Hősök terén álló oszlopon is Gábriel arkangyal tartja a magyar koronát és az apostoli kettőskeresztet a magasba.

Angyali üdvözlés, Simone Martini (1284-1344), Uffizi, Firenze

Tóbiás és az Angyal, Verocchio műhely, 1500, London

Ráfael Arkangyal (hébreül: „Isten meggyógyított”) az ószövetségi Tóbiás könyvében így szól magáról: (Tób 12,15: „Egy a hét angyal közül, vagyok, aki mindig készen áll arra, hogy az Úr fölséges színe elé lépjen”) Egy hosszú és bonyolult családi történetben Ráfael kíséri és segíti a fiatal Tóbiást vándorútján. Tóbiás egy halat fog és hazatérve megvakult édesapja szemét annak májával gyógyítja meg. Miután a család előtt is felfedi magát Ráfael, már el is tűnik.

A fenti olasz reneszánsz festményen láthatjuk a történet két főszereplőjét egy lankás, köves tájban, karöltve végigmenni. De ha jobban odanézzünk, észrevesszük, hogy Ráfael lábai alig érintik a földet, könnyedén és lebegve halad előre. Tóbiás korabeli firenzei öltözetben, hullámosan lebegő lepellel, követi Ráfalt, miközben bal kezében viszi a halat. Az arkangyal aranyló, mívesen fésült frizurája, színes szárnytollai, arany hímzéses ruhája és kék-bíbor kabátja pompásan elegáns hatást kelt a nézőben. Bal karjába Tóbiás könnyedén belekarolhat, jobb kezében meg egy kis tégelyt nyújt a védettje felé. Mindkettőjük könnyed, dinamikus mozgását a festő bravúros kompozícióval kelti életre. Tóbiás feltekint angyali barátjára és tekintetéből nagy bizalom és igaz szeretet olvashatók le.

A három arkangyal közül **Mihály** (héberül: „ki olyan mint Isten”) a legharciasabb karakter. Úgy is hívják, hogy az Arkangyalok vezére, a Mennysországi seregeinek kapitánya, az Erény és Fény hercege, a Béke védelmezője. Sokszor vértess lovaggént, pajzzsal a kezében láthatjuk őt szobrokon és képeken, amint tüzes kardjával legyőzi az Isten ellen fellázadt és földre hullott sátánt. Ebben a *Jelenések könyvében* leírt jelenetben csak szárnyai különböztetik meg egy Szent György ábrázolástól, amint egy sárkányt dőf át lándzsájával.

Másik funkciójában láthatjuk egy csodálatos burgundi oltáron, amint az utolsó ítélet napján a *lelkek mérlegét* tartja, harsonázó angyalok körében. A beauni szárnyasoltáron központi szerepet játszik Mihály arkangyal, közvetlenül az ítélkező Krisztus alakja alatt. Az ő mérlegén mérettetnek meg a jó és a gonosz lelkek. Az oltár bal szélén, azaz Krisztus jobbán, látható, amint Mihály kíséri a jó lelkeket a mennyország kapujához. A „könnyűnek mérettetett” lelkekre viszont csak a pokol tüze vár.

Mihály fehér hosszú ruhája, pávatoll mintázatú szárnyai mellett arany hímzéses palástja és arany kapocsa a bécsi Schatzkammerben látott, burgundi miseruhákra hasonlítanak; nem véletlenül...

Páll Csilla, művészettörténész

Utolsó ítélet (részlet) Roger van der Weyden, 1450, Beaune

A JÉZUSKA - VÁRÁS HAGYOMÁNYA

NÉPRAJZI SZEMMEL

A néphagyományban a karácsonyra készülés során a télhez a fehér szín társult, amely a tisztaságot jelképezte. Ugyanis a születéshez az kell. Testben és lélekben. Az otthonokat is kitakarították. „Valami nagy-nagy tüzet kéne rakni”- mondták közben. A kinti mezei munkák helyett a figyelem befelé koncentrált. A fertőtlenítés a téli torokbetegségek ellen nagy mozgolódásokkal, és kedves munkamegosztás jegyében telt el. A nők és férfiak mind azon dolgoztak, hogy kialakuljon egy rend, ami őket képviseli, ha érkeznek a betlehemezők, a kántálók, és a regölés. Ezek a találkozások megnyugtatók voltak. Olyanok, mint egy jól ható népszámlálás, amire a gyerekek izgatottan gyakoroltak. Tudták, hogy a közöttük legügyesebben éneklő kapja majd a leg-egészségesebb almát és a legtöbb diót. Ez nagy kincs volt, hiszen órákon át „dolgoztak” érte a téli éjszakán. Megélték szívükben a Szentestét, belenevelődtek a tradíciókba. A felnőttek legkülönlegesebb emléke a szentcsaládjárás volt. Voltak idők, amikor törvény tiltotta, ezért halkabban ünnepelték. Szimbolikus jelentősége azt az egységet képviselte, amire vágytak, hogy örökké szeretetben tartson. „A kis Jézus megszületett, örvendjünk!”

Advent idején az evangélikusok sem tartottak mulatságokat. A várakozás időszaka előtt megünnepelték a betakarításokat, az idei terményt, zenés bálokkal pedig az aratást. Aztán rövidültek a nappalok, hamarabb jöttek az éjszakák. Az emberek az intenzív munka és a hangos mulatozás után vágytak a pihenésre, és az elcsendesedésre. Előkészítették a tűzifát, hadd pattogjon a kandallóban a téli tűz, ha eljön az ideje.

Teltek múltak az évek, és jöttek új generációk. Az első őszi iskolai nagydolgozatokat írták a gyerekek. Új és új ismeretekkel gazdagodtak. Ezek után, kellett a periodicitás. Az a legkedvesebb ismétlődés, ami minden kalendáriumi évben előkerül december közeledtével. A tanítókra és pedagógusokra minden évben számítani lehetett ez ügyben, hiszen az ő szívüknek is különleges volt az ünnep előkészítése. A gyerekek az iskolapadban gyakorolták a karácsonyi fellépések anyagát. „Kis karácsony, nagy karácsony”-tól zengtek a tantermek. Előkészítették szívükben a Szentestét, beletanultak a tradíciókba. A szervezett helyi adventi koncerteket művészek mutatták be. A gyerekek az állatokat már nem az istállóban keresték...

Éjszaka nagy mozgolódás támadt, majd egyszer csak tündökölt a feldíszített karácsonyfa. Minden évben ott volt alatta a betlehem. Ez korábban a néphagyomány dinamikus eleme volt, hiszen a gyerekek magukkal vitték, és dramatikus játékkal bemutatták a történetet. Mára statikus dekorációvá vált ez a tárgyi szimbólum, és tele van rejtvényekkel egy ifjú szemlélődő számára. Bár addig mesélték a közösségek többek között a napkeleti bölcsek történetét, amíg nyilvánvalóvá vált, hogy a karácsony világ méretű. Mindenkiről szól. A szegényről és a gazdagról. Arról, aki a csillag üzenetét érti, és tevény vagy elefánton utazik, és arról, aki meghallgatja az édesanyát, akit egy csacsi segít, és beengedi otthonába az új életet. A karácsonyi lámpák beragyogják az otthonokat. Az emberek a „csendes éj”-re vágnak.

Várakozunk tehát évről évre, szívükben a Szentestére, és megteremtjük az új saját értékes tradícióinkat. Ezek megalapozottak és titkosak. Azok a személyek értik, akik betlehemi távolságokat és bibliai évszázadokat áthidalva valami módon lelkükben együtt töltik a karácsonyt.

ISTENTISZTELETEK ÉS GYÜLEKEZETI ALKALMAK

Nagy örömmel hívunk és várunk mindenkit istentiszteleteinkre és gyülekezeti alkalmainkra.

Kérjük Testvéreinket, hogy kövessék, olvassák és használják a gyülekezeti honlapunkon (www.evangelikus-at.com) és Facebook-oldalunkon (www.facebook.com/evangelikusat) megjelent tartalmakat. Az esetleges változásokról is itt tájékozódhatnak.

BÉCS – AUFERSTEHUNGSKIRCHE (Lindengasse 44a, 1070 Wien)

Február 6. 11. óra Istentisztelet

GRAZ – HEILANDSKIRCHE (Kaiser-Josef-Platz 9, 8010 Graz)

Január 23. 16 óra Ökumenikus istentisztelet-Kalvarienberg

Február 13. 16 óra Istentisztelet

KÖSZÖNET

Tisztelt Olvasók!

Most is, mint minden évben Karácsony előtt az Ausztriai Magyar Evangélikus Gyülekezet (AMEGY) Presbitériuma adakozásra hívja fel a „Másokért együtt“ olvasóit és evangélikus testvéreit, hogy lehetőségeikhez mérten támogassák gyülekezetünk fennmaradását, különös tekintettel a pandémiára.

„Az ajándékozó bővelkedik, és aki mást felüdít, maga is felüdül“ (Péld 11,25).

Adományait várjuk az IBAN AT70 1100 0002 3041 9100 számra, kérjük az utalásra írják rá:

„Spende AMEGY“.

Isten áldása és kegyelme legyen mindannyiunkkal!

A presbitérium nevében hálás köszönettel:

Andorka Hanna felügyelő

ELÉRHETŐSÉGEINK:

Lelkészi hivatal:

Capistrangasse 2/15 1060 Wien,

+43 (0) 677 62906270

E-mail: maegy.austria@gmail.com

Honlap: <https://www.evangelikus-at.com/>

Facebook: www.facebook.com/evangelikusat/

Impressum

Medieninhaber und Herausgeber:

Presbyterium der

Ungarischen Evangelischen Gemeinde

A.B. in Österreich A-1060 Wien,

Capistrangasse 2/15

Tel. +43 650 58 777 12,

E-mail: maegy.austria@gmail.com

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Erscheinungsort: Wien

Verlagspostamt: A-1060 Wien

Zul.Nr.: GZ 02Z031072 M

Richtung der Zeitung:

Informationen über die Tätigkeiten und

Veranstaltungen in der Pfarrgemeinde

Redaktion: Pfarrer Szilárd Wagner, Lektorin Zita Szeitl-Eibinger

Bankverbindung: Bank Austria, A-1011 Wien, Schottengasse 6.

IBAN: AT701100000290419100; SWIFT (BIC): BKAUATWW

December hónap igéje:

„Ujjongj, örülj, Sion leánya,

mert jövök már,

és veled fogok lakni - így szól az ÚR.“

(Zak 2,14)

MINDEN KEDVES OLVASÓNKNAK

SZERETETTEL KÍVÁNUNK

ÁLDOTT KARÁCSONYI ÜNNEPET!

